OCT 26 1921

Published and distributed under permit (No. 787), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | Число 250. | Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 26. жовтня, 1921. | VOL. XXIX. | No. 250. | Jersey City, N. J., Wednesday, October 26, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ЗЕЛІЗНИЧА РОБІТНИЧА РАДА СКЛИКУЄ НАРАДИ АЛЕ НЕ ПРЕДКЛАДАЄ ПЛЯНУ

ШІКАҐО, 24. жовтня. — Як кажуть члени Зелізничої Робітничої Ради, котра скликає на середу, дня 26. жовтня нараду представників юній, зелізниць та Ради до Шікаґо, сама Рада не має ніякого пляну до предложення нарадам але сподіється, що якийсь плян вирине на самих нарадах.

В нарадах має взяти яких 1.500 юнійних провідників, 165 зарядчиків зелізниць та яких 150 гостий .Трох членів Зелізничої Ради було на послуханню у президента Гардинґа і заявили йому, що вони не мають ніякого пляну на наради, кромі того, щоби утвердити, чи юнії своїм закликом до страйку нарушили закон про Зелізничу Раду, чи ні. Президент Гардинґ мав сказати мі, щоби вони робили все, що уважають за потрібне і відповідне, а правительство їх в усім попре.

Зелізнича Робітнича Рада видала публичну заяву, в котрій висказує надію, що вона потрафить полагодити і сю трудність межи підприємцями та робітниками, подібно, як вона потрафила полагодити яких 700 других непорозумінь, з котрих більшість аткож грозила, що скінчиться або страйком або локавтом. Зелізнича Робітнича Рада запевняє, що вона бажає усунути теперішнє непорозуміннє, щоби край міг приступити до нормального ведення промислу і торговлі. Наконець Рада завзиває усіх Американців ,щоби вони з одного боку здержувалися від необачного базікання та не вживали визиваючої мови за контроюнебудь стороною, а з другого не давалися занепокоювати або подражнювати безосновними напастями необережних людий.

СИҐНАЛОВІ РОБІТНИКИ НЕ БУДУТЬ ПОПИРАТИ СТРАЙКУ.

Юнія сиґналових робітників рішила не виходити на страйк заповіджений пятьма великими юніями зелізничих робітників.

Юнія ся числить 15.000 виґналових робтіників.

Зате юнія зелізничих телеґрафістів, що числить коло 75.000 робітників, видно рішилася всіми силами поперти страйк. Президент сеї юнії, на спеціяльні запити з ріжних сторін, чи юнія змінила свою станфвище супроти нових подій, заявив в імени юнії, що юнія не думає зміняти свого становища і буде робити все, що лежить в її силі, щоби страйк, викликаний пятьома юніями, покінчився їх побідою.

ПОГОЛОСКИ ПРО ПЛЯНИ УРЯДУ ПРОВАДИТИ ЗЕЛІЗНИЦІ

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — Розійшлася вістка, що ґенеральний штаб американської армії мав виготовити цілий плян, як американська армія має провадити зелізничий рух на случай, якби дійсно прийшло до азповідженого страйку пятьох великих зелізничих юній.

Армія має мати велике число жовнірів, що колись перед приступленнем до армії служили на зелізницях за кондукторів, машиністів, пічкурів, тощо. Заряд армії знає, котрі саме жовніри надаються до таких служб, бо при вступленню до армії кождого жовніра випитуються за його давне заняттє.

Ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) відбув нині конференцію з пятьма прокураторами з пятьох головних зелізничих центрів; ціллю конференції мало бути те, щоби всі судові власти по цілих Злучених Державах виступали одностайно на случай страйку. Зі заяви прокуратора виходить, що уряд думає уживати своєї сили для ведення зелізничого руху.

УРЯД ДОЗВАЛЯЄ УЖИВАТИ СЛАБОГО ПИВА ЯК ЛІКАРСТВА.

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — Серед прихильників строгої прогибіції настала справжня поляка, коли розійшлася вістка, що уряд внутрішнього податку в порозумінню зі секретаром (міністром) скарбу видав розпорядженне, котрі дозваляє уживати слабого пива за лікарство.

Сей розпорядок мав бути виданий уже давно, але уряд ждав, аж конґрес покінчить роботу коло ріжних законопроєктів про горячі напитки, які внесено в сенаті і палаті послів. З огляду на проволоку конґресу уряд остаточно таки рішився видати розпорядок. Розпорядок ставить обмеженнє на уживаннє алькоголю як лікарства ,забороняючи лікарям записувати хорим більше як один пайнт на 10 днів (для зовнішного чи внутрішнього ужитку). Щодо пива, то розпорядок забороняє лікарям записувати більше як 2 і пів ґальона на раз; так само не вільно буде лікарям записувати понад 2 кварти вина на раз.

В розпорядку є межи инчим така постанова: „Лікарі не сміють виписувати рецепти на алькоголічні напитки для себе самих або вживати альокоголічних напитків, приписаних ними для їх пацієнтів (хорих)".

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД НЕ ДУМАЄ МІШАТИСЯ ДО МАДЯРСЬКОЇ СПРАВИ.

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — Кабінет міністрів президента Гардинґа постановив не мішатися в мадярську справу, хиба на случай, що европейський мир мавби бути нарушений зусиллями Карла добути престіл.

СМЕРТЬ МАШИНІСТА.

В Горнел ярдс зелізниці Ірі в Еймайра, Ню Йорк, случилася нещасна пригода, котрої жертвою впало людське життє. Зворотнича машина зіскочила з тору, перевернулася на бік і придусила собою Расела Джорджа, що нею, управляв, і забила його на місць. Коронер ґрафства Стюбен робить слідство над причиною нещастя.

ДВА УРЯДНИКИ УБИТІ ЧЕРЕЗ ГОРІВКУ.

З Орендж, в стейті Верджінії, доносять, що недалеко від сього міста молодий Мурин убив двох урядників, а саме шерифа Віліема Бонда та міського сержанта зі судового будинку в Орендж. Урядники мали довідатися, що Волтер Вер веде потайну дестилярню горівки. Вони наняли автомобіль та вибралися на трус. Коли підїхали недалеко від фарми, на котрій мала бути ся горалня, вони лишили автомобіль в лісі, кажучи шоферови ждати аж до їх повороту, а самі вибралися через ліс до фарми. Се було коло 4. години сполудня. Шофер ждав до 9. години вечером, а тоді занепокоєний вернув до міста і розповів свої побоювання в судовім будинку. Повітовий коронер (судовий лікар) та стейтовий прокуратор зараз всіли на той самий автомобіль та казали завести себе на те саме місце, де шофер завіз в день обох поліційних урядників. Вже почало зоріти, як вони шукаючи по дооколичнім лісі наткнулися на два тіла. Вони зараз пішли до дому Волтера Вера, але його не застали дома, а його жінка казала, що вона не знає, де її муж. Урядники поїхали до дому до його батька, але й сей говорив, що він нічого не знає, де перебуває син, і не має найменчого поняття про убиття урядників.

Тимчасом в Орендж та околиці, як лише розійшлася чутка про убитте шерифа, зібралася громада людий, поклавши собі за ціль найти убійника. Двох з них підчас своїх пошукувань зайшло до стодоли одного фармера, не знаючи зовсім, що Вер там находиться. Як лише зайшли, в тій хвилі Вер привитав їх вистрілом з рушниці, набитої шротом. Вистріл ранив одного з них в руку. Вистріл стягнув до стодоли других членів гурми, а Мурин стріляв далі, ранячи легко других. Коло 300 людий постановило сточити стодолу і підложити до неї огонь. Заким вони вспілись зробити, надійшов батько молодого Мурина і став кричати до нього, щоби він піддався. Син закричав зі стодоли: „Я не хочу вийти, я не піддамся, а як ти не відійдеш, то я стрілю і до тебе": В тій хвилі білі підложили огонь під стодолу. В хвилі, як бухнула поломінь, дався чути вистріл в стодолі. Коли задушено огонь, найдено Мурина, сильно спаспалене, з вершком черепа, відваленим вистрілом.

ОТРУЇЛА ЧОЛОВІКА.

Перед судом присяжних у Львові станула Параня Телюк за злочин убійства чоловіка при помочи отруї. Обжалувану засуджено на 1 рік вязниці.

ЧУТКА ПРО АМНЕСТІЮ (ПОМИЛУВАННЄ) ДЕБСА

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — По столиці кружляють чутки, що зараз по проголошенню мира з Німеччиною президент Гардинґ має видати заяву про амнестію для декотрих політичних вязнів, що сидять у вязницях на основі воєнних законів. Межи ними має бути помилуваний Юджин Дебс, відомий провідник американської соціялістичної партії. Ґенеральний прокуратор Догерті уже мав мав зробити президентови Гардинґови відповідну рекомендацію.

Дебс сидить тепер у вязниці в Атланті, в стейті Джорджія; він уже відсидів одну четвертину своєї кари, на яку його засуджено на основі „закона проти шпіонажі".

САМОУБИЙСТВО БАНКИРА-ДЕФРАВДАНТА.

Дня 20. жовтня пропав з Шікаґо Ворен Сперджин, призидент банкової інституції Мішіґен Евеню Траст Ко., а в день опісля стейтова контроля банку замкнула банк. Переглянено книжки банку, і показалося, що в банку бракує коло пів міліона долярів, забраних готівкою. Дальші обчислення, показали, що з банку пропало загалом коло 750.000 долярів.

Урядники зараз постаралися о варант на Сперджина, в котрім було написано, що його мали арештувати за спроневіреннє. Опісля заприсягнено на нього ще другий варант, коли в його банковім уряді найдено правдивий склад горівок і других напитків на загальну суму 10.000 долярів. Коли однак поліція стала глядати за Сперджином, справа показалася дуже трудною, бо її давали ріжні „дикі" (неправдиві) вказівки; раз доносили про нього, що він в Канаді, то знов, що на Кубі, то в Мексико, то в ріжних других місцях. Нарешті прийшов лист від якогось Мексиканця, котрий заявив, що він переховує у себе Сперджина але жадає 10.000 долярів за його видачу; поліція зробила слідство в справі сього донесення, але нічого з сього не вийшло.

В неділю, наконець, донесено, що в купелевій місцевости у Флориді Майемі забився в готели один гість, що подав своє імя як С. Г. Гейден з Ню Йорку. Розвели слідство про особу самоубийця, і один банкир з Шікаґо мав його розпізнати як Сперджина. З Шікаґо виїхала зараз жена банкира, щоби розпізнати, чи се дійсно її муж поповнив самоубийство; Вона сьому сумнівається.

АКЦІЯ ВИШИВАНОГО.

„Українпрес" доносить:

„За останній час українська кольонія у Відні дуже оживилася під впливом вісток про наміри б. Вільгельма Габсбурґа — Василь Вишиваного — започаткувати інтервенцію на Україні. Збройна акція повинна відбутися при помочі українських військ, які находяться за кордоном. Тому що сторонники Василя Вишиваного заявляють, що вони повинні вести боротьбу за самостійність України, то тим самим вони мусять вести боротьбу і проти Скоропадського, скомпромітованого своїми стремліннями до гетьманату по точці злуки України з Москвою. Наскільки заяви сторонників Вишиваного про наміри збудувати самостійну Україну, щирі, не можна покищо твердити, бо на їх боротьбу проти Скоропадського можна дивитися як на змагання усунути конкурента на гетьмана. Тому, що центром монархічного руху німецького, московського, мадярського а по части і французського в західній Европі є Баварія, то зовсім природно, що українські монархісти з Вишиваним на чолі мають безпосередні звязки з Баварією. Там відбуваються конференції і виробляють пляни, звідтам йдуть обіцянки політичної і матеріяльної помочі. Гроші, якими розпоряджає Василь Вишиваний, очевидно, одержані також з Баварії, хоч є чутки про фунти штерлінґів. В українських монархічних кругах за кордоном плян Василя Вишиваного викликав велике зацікавлення".

ПОСОЛЬСТВО РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ У ВАРШАВІ

Дня 5. жовтня приїхав на польсько-українську границю леґаційний секретар польского посольства до місця постою українського посольства. Дня 6. о 12 годині, по прибуттю польського посольства до Здолбунова, зложив візиту українському послови Шумському.

В склад українського посольства входять, крім Шумського: Ізаак Хурґін, леґаційний радник, Іван Сіяк, перший секретар, Попів, другий секретар, Любченко, делеґат народнього комісаріяту для заграничних справ.

ВІДЕНСЬКА ТОРГОВЛЯ.

Мимо зменшення території Австрії, торговельний рух у Відні не зменшився, тому що у Відні гуртується безліч чужосторонних еміґрантів і купців. Дешевсіть товарів у Відні приваблює купцв з цілої Европи.

ОТВОРЕННЄ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ

ДОСІ НА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В СТОЛИЦІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ЗАПИСАЛОСЬ 800 УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

ВІДЕНЬ, 10. жовтня. — Телеґрафічна аґенція „Іст-Експрес" доносить:

В сих днях буде отворений український університет в празі, столиці Чехословаччини.

В університеті будуть два виділи, філософічний і правничий. Ректором університету буде проф. др. ОЛЕКСАНДЕР КОЛЕССА. Викладати будуть між іншими: проф. др. СТАНИСЛАВ ДНІСТРЯНСЬКИЙ, др. СТЕПА СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ, др. МИКОЛА САБАТ і другі.

Наука буде вестися в будинку чеського університету.

Досі вписалось на сей університет 800 УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Український університет отворено в столиці Чехословаччини тільки тимчасово. Відтам він буде перенесений до Львова, столиці Галицької України.

ЛЯХИ У ЛЬВОВІ „ОБУРЕНІ" З ПРИВОДУ ОТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ.

ЛЬВІВ, 12. жовтня. — Тутешні польські ґазети подаючи вістку про отворенне українського університету в Празі, столиці Чехословаччини, висловлюють своє „обуренне" і „гнів" з приводу сеї події, вважаючи її українсько-чеською демонстрацією проти Польщі. Зокрема найбільше „обурила" їх вістка про те, що сей університет має бути небаром перенесений до Львова, як вони пишуть, „крулефскиго столечнеґо мняста малопольскі".

УКРАЇНЦІ ДОПУЩЕНІ ДО ВІДЕНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

ВІДЕНЬ, 6. жовтня. — Українське академічне товариство „Січ" у Відні подало до відома всім інтересованим українським студентам в Галичині, що просьби їх представлені австрійському міністерству внутрішніх справ о дозвіл вїзду до Відня на студії, полагоджено прихильно. Візу на вїзд до Відня дає австрійський консулят в Кракові.

ЗАМІТКА. — Як звісно, Українці бойкотують університет у Львові, з причини, що польські наїзники загарбали його насильством для себе, і вважаючи його польським, позбавляють в ньому Українців навіть тих немногих прав, які вони мали за ачсів Австрії.

Ізза отго Українці змушені іти на чужі університети заграницю. Сього року найбільше буде в УКРАЇНСЬКОМУ університеті в Празі, столиці Чехословаччини, але також ще богато Українців в других, сообливо чеських і німецьких університетах, а спеціяльно на лікарському виділі, якого в українському університеті не отворено. Віденський (німецький) університет обмежив уже торік число учеників і не приймав чужинців, бо не має фондів на удержанне великого університету. Тепер же допустив Українців лише на спеціяльні їх заходи.

УКРАЇНСЬКИЙ ЗАГОВІР НА БУКОВИНІ.

ЛЬВІВ, 12. жовтня. — З Букарешту, столиці Румунії, доносять, що на Буковині викрила румунська поліція український заговір, який мав на меті боротьбу за визволенне української (північно-західної) части Буковини з румунського ярма.

ЖЕРТВИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ НАЇЗНИКІВ НА УКРАЇНІ.

ЛЬВІВ, 4. жовтня. — Тут одержано список 39 осіб, розстріляних київською „чрезвичайкою" по обвинуваченню в организації повстань. У списку зазначено такі призвища: І. Чепилко, Ф. Наконечний, С. Махиня, О. Ґрудницький, Н. Комар, З. Коростюк, Л. Онющик, Є. Комань, Ф. Заєць, А. Заєць, А. Абраменко, Ю. Грин, Г. Бендрих, Ю. Криницька, М. Суходольський, А. Ковтунович, І. Кудриш, І. Лимаренко, І. Тодосенко, Г. Чупринка (поет), П. Никифоренко, А. Карпенко, А. Дашковський, Я. Шаповалів, А. Решетуха, Т. Шостак, Н. Переслик, Д. Берhацький, В. Тимошенко, І. Бойко, Ф. Конуц, К. Тирянський, О. Дашків, М. Замужний, А. Зубрецький, М. Стасик, А. Паньківський, М. Майорський і Н. Степанова.

Крім того, богато осіб засуджено на довгий час в концентраційні табори.

АНҐЛІЙСЬКА ҐАЗЕТА ПРО СПРАВУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

ЛОНДОН, 5. жовтня. — „Спеціяльний кореспондент тутешнього дневника „Дейлі Телеґраф" займається обширно справою Східної Галичини і дуже остро виступає проти польської адміністрації, яка дає привід до нарікань. Внесенне канадійського делеґата, Догерті, до Ліґи Народів — пише ґазета — стремить безсумнісвно до відірвання Східної Галичини від Польщі.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРОТИ ЗАЯВИ ДЕ ВАЛЕРИ, ЩО ІРЛЯНДІЯ НЕЗАВИСИМА ДЕРЖАВА.

ЛОНДОН, 24. жовтня.—Сьогодня премієр Ллойд Джордж сказав в парляменті, що телеґрама, яку Імон де Валера вислав до папи римського, а в якій він сказав, що Ірляндія є независима держава, яка не обовязана до жадної льояльности британському королеви, є визовом, який може розбити лондонські мирові переговори.

Він заявив, що переговори можуть вестися тільки на засаді признання приналежности Ірляндії до британської корони, і длятого він вважає, що телеґрама Де Валери в теперішню пору може тільки пошкодити мировим переговорам між Ірляндією і Великою Британією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЦЕРКВИ ТА СТРАЙК.

Так звана Федеральна Рада Церков в Америці видала публично вислід слідства, яке вона перевела над страйком трамваевих робітників в Денвер, Колорадо, минувшого року. Заява та відступае на стільки від звичайного в Америці становища церков супроти робітників, що варта її близче приглянутися.

Слідство се перевела група денверських церков, котрі в тій ціли сотворили так звану Денверську Комісію Релігійних Чинників. Комісія приєднала собі дуже скоро поперте ріжних віроісповідань, до себе зовсім не зближених, так що в слідстві брали участь представники і католиків і протестантів і Жидів. (Се, мимоходом кажучи, мав бути перший случай, що сі три віроісповідання виступали разом до спільної праці.) Зі сторони католиків виступав відомий католицький теольоґ, а при тім письменник та суспільний діяч, др. Джан Райен; зі сторони протестантів неменче відомий зі своїх наукових праць Едвард Т. Дівайн; а зі сторони Жидів І. А. Лапп. Становище сих трох людий в науці таке високе, що проти них тяжко піднести закид сторонничости. При тім вони так розходяться в своїх релігійних поглядах, що дійсно факти, котрі вони признали, мусіли бути дуже очивидні.

Слідча комісія поставила собі на ціли розслідити причину і ствердити вину кровавих подій, які мали місце підчас трамваевого страйку в Денвер, а підчас котрих погибло кілька осіб, в більшости невинних глядачів. Комісія старалася також розглянути, чи можливо було повести сей страйк без проливу крови, та покінчити його скорше та мирнійше.

Які-ж вислідии їх слідства?

Комісія стверджує, що є три причині, через котрі страйк вівся так жорстоко і скінчився кровопролиттєм.

Першою причиною (і найголовнійшою) кровопролиття являється, на думку духовних розслідників, уживанне трамваевою компанією узброених сторожів та страйколомів до зломання страйку. Якби не те, що компанія постановила зломити страйк збройними страйколомами та шпигами, до ніяких забурень не булоби прийшло.

Другою причиною являється уживанне судових наказів та приказів („інджанкшен") проти робітників. Наслідки покористування підприемцями судовими наказами та заборонами такий, що робітники чуються покривджені судом, урядом, та під впливом глибоко відчутої зневаги не зважають на прикази властий.

Третою причиною являється становище преси. Вона з гори станула проти робітників, а за підприемцями, перекручуючи одні факти, затаюючи другі, добріхуючи треті. Правда, каже звіт церковників, робітники в своїх заявах проти підприемців займають звичайно так само вороже становище, як підприемці займають проти робітників, але підприемці правильно мають кращий доступ до преси, як мають робітники.

Заява церков має вагу не лише для денверськгоо страйку, про котрий американська суспільність уже давно забула. Вона важна для всіх страйкарів, не виключаючи великого зелізничого страйку, що грозить Злученим Державам при кінці сього місяця. Обставини, які заіснували при денверськім страйку, існують і мають місце при кождім страйку в Америці. Вони загальні, і тому значінне заяви загальне. При кождім страйку підприемці вживають найгіршого зброду для зломання духа страйкарів. Ось лиш теперішний зелізничий страйк почався на одній зелізниці в Тексас, а вже звідти доносять, що зелізниця наняла сотки узброених сторожів, щоби „стерегли зелізничі тори", котрим ніяка небезпека не грозить. Такого наниманя і зброення приватних сторожів для приватних підприемств нема в ніодному краю у світі. Приватних маетків усюди стереже публична власть; на те суспільність платить поліцію, публичних детективів, суди і т. д. Лише одна Америка знае сю небувалу практику. Про неї Федеральна Церковна Рада каже, що переношенне поліційної власти в руки приватних людий, стоячих під розказами приватних людий, найбільше причиняеться до викликування забурень, яким запобігти вони буцімто мають на ціли.

Те саме відноситься до двох других причин. Також в других страйках підприемці уживають судів, щоби ломити страйк. Також в других страйках підприемці мають широкий доступ до залежної від них преси, тоді як робітники мають сей доступ в дуже обмеженій мірі. З тих причин голос церковної комісії набирае широкого значіння. Він розкривае перед американською суспільностю дуже болючу суспільну рану.

Чи скоро американська суспільність прийме до серця сі заяви церковної комісії, покаже будучність. На всякий случай, нині можна ствердити ,що церкви в Злучених Державах уже виходять зі свого просто традиційного ворожого відношення до робітника та робітничих домагань. Минулися часи, що всякі попи, священики, проповідники та рабіни уважали за свій перший обовязок проповідувати з амбон в імя релігії проти робітничих змагань. Се показує, що суспільність вже інакше дивиться на ті справи і тим самим примушує церкви зміняти їх становище до найважнійших питань суспільного життя.

ПРОЦЕСИ Й ЗАСУДИ БЕЗ КІНЦЯ.

(Від власного кореспондента).

В українській Галичині все ще відбуваються судові процеси проти Українців за те, що вони підчас польсько-української війни якимнебудь способом „провинилися" проти польської держави.

Сі процеси — се **страшне безправство,** якого допускаеться польське правительство над безборонним українським народом. Ніде в культурнім світі держава не тягне перед суд громадян другої держави за те, що вони воювали проти неї. Робить се тільки одна Польща, яка так по варварськи мститься на Українцях за те, що вони будували свою державу й обороняли її від польського наїзду.

Про важнійші з тих процесів я вже писав. Про всі писати годі, бо прийшлося би про ніщо инше не писати, тільки про те, як польські суди судять Українців за любов до свого рідного краю і за його оборону перед ворогом.

Отсе знов хочу написати про два такі процеси.

* * *

1. Бойківські повстанці перед судом в Стрию.

Ви знаете, що українське населенне в Карпатах в околицях Стрия називається Бойками.

Коли в літі 1920 польська армія й польські власти, тікаючи перед большевиками, опустили стрийські гори й саме місто Стрий, тоді появився серед Бойків старшина галицько-української армії д-р Бекеш, який з невеликим відділом українських жовнірів прийшов сюди з Чехо-Словаччини, де — як відомо — перебувають останки галицько-української армії. Д-ра Бекеша знали Бойки, бо він ще за Австрії працював в адвокатській канцелярії д-ра Евгена Петрушевича, теперішного президента Української Національної Ради й Уповажненого Диктатора, в місті Сколю. Д-р Бекеш кликав Бойків формувати повстанчі відділи, проганяти Поляків і заводити українську власть. Числив він на те, що коли Поляки будуть далі втікати перед большевиками, то підніметься весь український нарід Галичини й установить уркаїнську власть. Та не судилося. Большевики швидко почали відступати з Галичини, польські власти знов вернули і д-р Бекеш мусів з своїми повстанцями тікати в гори, звідки перейшов знов до Чехо-Словаччини.

На стрийські гори налетіли Поялки і стали катувати все українське населенне. Не питали, хто винен або не винен, тільки катували всіх, селян, учителів, священиків, молодих і старих, мущин і жінок. Після того кількасот людий замкнути до вязниці і почали слідство. Аж по довгих місяцях повипускали декого на волю. А дехто сидить ще й доси.

Проти трьох учасників повстання відбулася в Стрию в днях 16—18. вересня карна розправа. Стали перед судом: Олекса Катаман, літ 60, зі Славська, Осип Хоминець, літ 54, з Волосянки і Федь Матіїшин з Волосянки. Всі сиділи доси в тюрми. А перед тим усіх їх били-катували.

Судив їх суд присяжних. На 12 суддів присяжних тільки три складали присягу по польськи, а решта — Українці й Жиди — по українськи. Ви певне знаете, що судді присяжні вибираються зпоміж населення. В околицях Стрия нема богато Поляків, то і склад суддів присяжних вийшов такий.

Сим складом так бів затрівожився стрийський сід, що він був подав до висшого суду у Львові просьбу, щоби справу обвинених перенести зі Стрия до Львова. В тій просьбі стрийський суд писав, що судді присяжні в Стрию є переважно Українці й Жиди та що вони **не засудять** овиненихб. Отже треба перенести справу до Львова, де судді присяжні є Поляки і де тому можна сподіватися засуду.

Бачите, як польські суди наперед дбають про те, щоб засудити Українців.

Сеї просьби стрийського суду висший суд у Львові не узгляднив, — і Катаман, Хоминець та Матіїшин стали таки перед судом у Стрию. І сталося так, як сього боявся стрийський суд. **Судді присяжні всіми 12 голосами заперечили вину обвинених, і ті вийшли на волю.**

* * *

2. Українська дівчина-мучениця

Називається Софія Мулярчуківна. Її батька розстріляли Поляки, матір держали 4 місяці в тюрмі, сестру побили, а брат, який брав участь у польсько-українській війні, пропав без вісти.

Сама вона сидить у польській тюрмі, засуджена сеї весни на **три роки** за те, що підчас польсько-українських боїв у Львові віддала одного Поляка, який стріляв до Українців, у руки українських жовнірів.

Дня 16. вересня стала вона знов перед судом у Львові — за те, що тоді-ж віддала в руки українських жовнірів ще одного Поляка. Судив її тепер суд присяжних, зложений з самих Поляків і Жидів. І сей суд 11 голосами потвердив її „вину"; тільки один з суддів присяжних мав совість сказати, що вона невинна. На сій основі суд засудив її знов на **півтора року тюрми.**

Поляки величають своїх жінок за те, що вони брали участь у польських повстаннях, помагали повстанцям, віддавали в їх руки Москалів.

І ті самі Поляки засуджують на довгі літа тяжкої тюрми українську дівчину за те, що вона помагала українським жовнірам боротися з ворогами українського народу й української держави...

* *

Так виглядає в себе дома той „благородний лицарський польський нарід", — як його до недавна величали в Европі й Америці.

Та вже широкий світ починає переконуватися, що Поляки — се грабіжники чужих земель. гнобителі чужої свободи, а їх вчинки — такі безправні і варварські, що являються ганьбою для культурного світа.

Гайдельберґ, 23. вересня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

„УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ".

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Берлінський соціял-демократичний тижневник „Die Glocke" (Дзвін), що виходить під редакцією Парвуса приносить в 27. числі, з 26. вересня 1921 р. статтю Отта Вальльнер під заголовком „Die ukrainische Frage" (Українське питання). Соціял-демократична преса в Німеччині доси майже не звертала уваги на Україну і тому стаття п. Вальльнера набирае для нас окремого значіння. Подаемо її в повному перекладі на нашу мову.

„Доносять, що Поляки хочуть всеціло заволодіти Східною Галичиною. Українці (Die Ruthenen) жадають загального голосовання з тим, щоби перед голосованнем була відкликана польська окупаційна армія. Союз народів! Самовизначення народів... Знаемо тую пісню, знаемо мельодію. Знаемо також, що всьо друге буде рішати в цій справі, тільки не загальні, основні пінціпи народоправства. Підождемо. А як жеж там тепер?

У Східній Галичині мешкають Поляки, Українці і Жиди. Поляки здавна великі земельні власники, шляхта, пани, Українці парібки, служба, дрібні селяни, а Жиди це — торговці, посередники, коршмарі, економи. Перше, коли ще Австрія була німецькою державою, вони причислювалися до Німців, пізнійше перейшли до Поляків, котрі могли їм дати більше власти ніж Українці, власти і побоїв, як лучилося, бо погромовий настрій у Львові і в других містах властиво ніколи не вгасав. **Але що міг зробити Поляк без Жида? Жида били і користувалися ним.**

У Східній Галичині безнастанно кипіло. Національні, господарські, а також і релігійні суперечности. Поляки, вірні приклонники католицької церкви, були здавна тісно звязані з Римом. Що представляв собою супроти них простий народ українських хлопів? В часі великого роздвоення церкви український хлоп остався православним. Але, як сила католицької церкви зросла, як зросла сила Поляків, ціле стадо приеднано назад до католицької церкви. Договори й переговори забезпечили за новими вірними ті права, котрі католицизм звичайно признавав чужим народам — а східні народи вважаються в Римі чужими народами. Коли народ признав папу і приняв догми, то йому позволили затримати дещо із давного східного обряду. Українські церкви були подібні до російських, православних і священикам вільно було женитися. Але ці нові католики, мимо унії, не були повноправними. Поляки називали їх віру, вірою хлопською. Уніят, то значив Українець, римо-католик — Поляк. Коли національність стала набирати рішаючого значіння, коли статистика ввійшла в свої права, лучалося нераз, що польські священики вписували діти Українців-уніятів до своїх метрик і в такий спосіб збільшували число Поляків. Рим заказував, та воно не завсіди помагало. Осталося супірництво. Греко-католицький архиепископ заступав інтереси хліборобів. Як вони страйкували, то він проповідував права вольного чоловіка. А польський учив підданства. Він умів слова (святого письма) так поуставляти, що відношення пана до слуги було підчеркнене як морально-релігійна засада.

Так загострювалися національні, господарські і конфесийні ріжниці. А політичні?

Австрійське правительство, яке привикло було давати собі раду з ріжними народами, уміло Українців то віддавати на ласку й неласку Поляків, то підштовхувати їх до самостійної політики. Але до того треба було Українцям стати великим народом. Українці не знали, що їм з собою робити. Одна частина зітхала до Росії. Проч з Поляками! Проч з Римом! Проч з Австрією! Так поширювалося москвофільство, особливо між тими Українцями, що вертали з Америки і там мали нагоду увійти в стосунки з російськими попами. Москвофіли ждали, коли на Карпатах замає російська хоругов. Не рідкі були спроби получитися з православною церквою. Друга частина старалася відновити давні культурні традиції. З Києва поширилася українська стара культура на Москву. Що лиш пізнійше Москва взяла провід у свої руки, а з Українців зробила дрібні хлібороби й наймити. Тепер мала відродитися давнина.

Австрійське правительство помагало. Сотворено окрему українську мову, окреме українське письмо, нарочно більше віддалене від російського, ніж цього вимагав діялект. Творено нові культурні слова, — таксамо, як це робили Чехи й Мадяри. Українці, котрі таким чином відграничили себе як окрема нація, знайшли ворогів в Поляках і Москалях. Настало замішання, ізза якого Українці з початком світової війни не могли мати відповідного впливу на вислід боїв і на решту подій. Австрійсько-угорські війська мусіли у „власнім" краю числитися із зрадою.

Так виглядає Східна Галичина. Поневолений нарід хоче позбутися своїх переможців. Чи вдасться йому це? Чи потрафить він сам собою завідувати? Чи прилучиться до Росії? Це все, поки що, питання відкриті. Телеграми будуть нас про те інформувати, або обріхувати, аж одної днини заговорять діла"...

Тільки автор статті в соціял-демократичному тижневнику „Ді Ґлоке". Тая стаття характеризує становище соціялістів до української справи. Воно не серіозне. Німецькі соціялістичні ґазети так мало про нас пишуть, що могли спромогтись на кращу статтю, або не містити жадної. В ній повно похибок, а крім того брак орієнтації в тяжкім і доволі складнім українськім питанню, та ще одно — непевність, як поставитися до нього. Українське питання це одно зтих європейських питань, про котрі може і опвинен писати тільки спеціяліст, такий як приміром Пауль Рорбах, або Аксель Шмідт, котрі справу нашу простудіювали основно і то в сполуці з загальним східно-европейським проблємом. **Хто прочитав дещо про Львів або Київ, підслухав яку розмову, або лежав у стрілецьких ровах на Україні і гадає, що він уже розбірається в українськім питанню, цей дурить себе і других.** Вже це одно, що автор уживає слова „Рутене" замісць „Украінер", вражає нас немило і виявляє неприхильність, чи може тільки несеріозність у відношенню до нас. Це так само як колиб український журналіст у статті про Німеччину вживав слова Тевтони, замісць Німці.

Таксамо невмісне тороченне про нарочне творення української мови і українського письма, при чім автор слово „Украініш" бере в знаки наведення. Це брехня! **І мову і письмо наше творив наш найбільший творець — національне життя.**

Автор каже, що у Східній Галичині живуть Поляки, Русини й Жиди. Повинно бути: Українці, Поляки й Жиди, бо Українці — автохтони, а Поляки й Жиди це напливовий елемент і він мимо всіх ворожих зусиль остається в меньшости, подекуди навіть зникаючо мізерний. Незгідний з правдою єсть також вислів автора, що москвофільство в Східній Галичині ширили вертаючі з Америки Галичане. Його ширили московські емісарії, котрі у нездорових політичних відносинах (польський гніт) знаходили податливий ґрунт для своєї роботи. Не на місци також відгрівання леґенди, немовто австрійську армію зраджувало населенне Східної Галичини. Тая леґенда коштувала насттисячі невинно повішених людий, але й Австрія заплатила за неї неаби чим, — своїм істнованнем. Пора скінчити з нею. Що до становища автора до порушеного ним питання, то виглядає так, немовби він не міг рішитися, чи стати по стороні українського хлібороба, чи — п. Дашиньского.

Та це вже його справа. Наша річ сказати, що **українське питання вийшло вже з тої стадії, коли про нього можна було писати що будь.**

Крегул.

ЗНЕВІРЕНИМ.

(Надіслана стаття).

—o—

У пору, коли Хмельницький будив народ, було чимало таких, що кивали сумно головами і казали; не наша сила.

Тисячі калік з відрубаними руками або ногами були живим свідоцтвом, що роблять Ляхи із тими, які поважуться „бунтувати" проти „вельможних панів". Ледви кілька років минуло, як Потоцький і Ярема „погуляли". Із тої панської забави оставали цілі милі шибениць і палів. По обох боках дороги понастромлювані живцем люди, а для ріжнородности десятки тисяч, із петлею на шиях, — трупів.

А що вже за утіху мали із провідниками! „Шляхетний, християнський, лицарський" нарід Поляки! „Свободолюбна" дума у них! Уміли пошанувати людий, що боролися за волю. Ще й як уміли! Живцем варили на повільнім огни, на „памятку" дерли з живих шкіру, видовбували та випікали очи, видирали язик, розрізували поволи живих на чотири части... Колесом ломили кости, заливали уста розтопленим оливом, вивали за нігті тріски. Жінкам відрізували груди, пороли животи і у роспорені, для забавки, котів вкидали. Маленьких діток метали живцем у студню, розбивали головки об камінь, або застромлювали на списи.

Нерон і челядником не мігби бути у тих майстрів! Усі ті страхіття жили у памяти наших людий і тому неоден оябвся, щоби знова не прийшлося Україні терпіти. Тільки разів здіймалася Україна надармо!

Одно повстанне за другим гасили Ляхи у руках крови! Здавалося, що коли ще раз підійметься народ, Ляхи вигублять до коріня і сам український рід.

Проте не диво, що були такі, що зневірилися у власну силу народа.

На щастє тих холодних душ було на Україні мало. Ляцький терор розбудив у величезній більшости народних мас таку жажду пімсти, що воліли втратити життє, чим понехати думку про відплату.

Як наслідок того розбурханого гуття бачимо Хмельничину. Видимо ляцьку потвору, як веться у безсильній злобі під запятками козаків, селян.

Оден блуд, що не розтерли тоді гадючої голови до щенту. Хмельничина могла і повинна була вигубити польську шляхту до самого коріня.

Гидра віджила відтак і затроїла своїм подухом увесь польський народ.

Наша теперішна борба з Ляхами це вислідок недокінченої колись роботи. Шляхоцькі заборчі ідеї перейняли нині, як спадок, усі верстви польського народу.

Та цей факт не є нам ніяк страшний. Ми бачили, як удирала польська армія з під Києва. А тоді це було тільки невеличке зусилє частини нашого народа.

Ми бачили, як галицька армія боролася з Ляхами. Якби оружіє, то не допустилиби зайдів на нашу землю.

Не Ляхи, не армія Галера, виперли наше військо. Брак амуниції і тиф побідили нас.

Тоддіще не зазнали ми польської влади. Ще не бачили заборчої руки, що сягає за саме жерело життя, що хоче відобрати нам — землю.

Тоді не знав ще наш народ, яка страшна язва суне на наш край. Не знав, що будуть кільчастими дротами добивати умираючих в таборах для полонених, що будуть вішати, палити, живцем закопувати в землю. Не були ще збещещені наші церкви, не замучено ще старців-священиків.

Тоді ще не впали тисячі трупів в обороні рідної землі. Нині нема села, нема майже української родини в Галичині, що не малаби у памяти трупа брата, сина, мужа, убитого Ляхами.

Не забудуть Українці, як „гуляли" Ляхи. А колиб хто і хотів забути, так кождої днини пригадають—самі вороги. Щодня нова насила, що другий, — звістка про нове звірство. Дражнять, глумляться кати.

Оттак дражнили і глумилися їх діди — перед Хмельничиною. Нахвалювалися, що батогами розженуть українське бидло. Тепер, для ріжниці, українськими кабанами прозивають нас.

Але, як тоді, так і тепер, вони не розуміють, що під ними клекотить вулькан.

Ті стріли, що впали з рук Федака на „воєводу" Грабовського, це перший відгук вибуху народнього гніву.

За Федаком прийдуть другі — протестувати кулями проти звірств і насилі.

А кромі отвертих атентатів український народ зуміє зорганізувати потайну, підпольну борбу.

Українці в Галичині підуть слідом Айришів, щоби виперти наїзників зі свого краю. А будуть мати в руках де-де лучші знаряди до винищування зайдів. Сотки тисяч наших хлопців привчилися чимало у війні. Вони знають, як обійтися з ручними ґранатами, як виробляти та наставляти бомби. Найдуться сусіди, найдеться спосіб, щоби було під руками, чого треба.

Поки що Галичина жде, що учинить із нею антанта. Колиж схотять нас віддати Польщі, то Галичина і другі загарбані українські землі стануть пеклом не тільки для українського народу. Вони стануть не тільки пеклом на земли але і гробом нахабної Польщі.

До тої борби на смерть мусимо готовитися і ми, Українці в Америці. Від тепер складаймо гроші на дипльоматичну борбу за волю. Колижби програли у ній, складаймо усьо, що маємо, на оружіє для рукместників.

Американський гріш поміг добути волю вже богато народам. Він поможе і нам, добути волю Україні.

Армія Галера, зорганізована в Америці, помогла нас закути в кайдани. Ніхто не здержить нас, коли схочемо зужити тяжко зароблений гріш на це, щоб з тих кайданів добутися.

Симпатії всіх добрих людий будуть із нами.

А безсильна лють наших ворогів буде нам втіхою.

Проте проч зі зневірою! Живого, борючогося народу не поховають!

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим повідомляеся тих членів У. Н. Союза, котрі вписали свої діти до Діточого Департаменту У. Н. Союза на обезпеченне і вичікують одержання діточих членських грамот, що правна форма цих грамот щойно вирішуеться державними властями і текст тих грамот не є ще викінчений.

Як лиш діточі грамоти відповідно до реформи будуть зладжені і видруковані, то сейчас випишеться їх і розішлесь по тих відділах при котрих засновані є діточі департаменти, для доручення тим членам, що вписали свої діти вже по приняттю реформи а до виміни за старі діточі грамоти тим членам, що їх діти були вписані до Молодечого Союза ще перед заведеннем реформи. Таким чином всі члени Молодечого Департаменту У. Н. Союза отримають нові грамоти, так як того вимагає закон.

Отримання цих грамот неможна надіятися скорше як з початком 1922-го року. О висилці повідомиться інтересованих у свій час осібно.

Дано в Джерзи Сіти, 25-го жовтня, 1921.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ У. Н. СОЮЗА:
І. Каштанюк, гол. рек. секретар.

ДО ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

(З приводу безіменного пашквілю).

В мої руки попався сими днями пашквіль, під яким підписано „Комітет Членів У. Н. С.", а в якім, по хрунівському звичаю, обкидується болотом головний уряд Організації а зокрема декотрих головних урядників, між ними й мене.

В культурних людий є принятим звичаєм не звертати уваги на безіменні пашквілі, бо чесний чоловік не встидається покласти своє імя під се, що написав і готовий за се приняти відвічальність, а не скриває свого імени. Лише люди, котрі не мають відваги отверто виступити, бо не воюють правдою але брехнею, стріляють зза плота при помочі безіменних пашквілів. Таких називають культурні люди шубравцями і їм звичайно не відповідають. Але щоби не давати того рода людцям нагоди відтак повторяти: „А видиш, як урядники набрали води в рот, чи неправду ми говоримо і т. п.?" я вважаю своїм обовязком подати членам У. Н. С. до відома слідуюче.

Про процеси між органом нашої організації і пп. Січинським і Цеглинським, члени У. Н. Союза знають невіднині. Була ся справа порушувана і на послідній конвенції У. Н. С. Там ваші заступники делеґати домагались резолюцією покінчення тої цілої історії, а також домагались від сих панів, щоби вони лишили орґанізацію в спокою, а чіпались тільки тих, які зробили їм, після їх гадки, шкоду. По конвенції, обнявши уряд головного предсідателя орґанізації, я постановив першим своїм обовязком, усунути від Орґанізації всі процеси, які тоді були проти нашого органу, тим більше, що декотрі нові головні урядники казали, що головний уряд навмисне не хоче кінчити процесів, бо, мовляв, „процесованнє дає їм спромогу до діет". Позате моїм бажаннем було вичистити орґанізацію від безупинних клопотів і видатків процесових. Оттимто взявся я найперше до процесу пп. Січинського і Цеглинського і по великих торгах справа стала на тім, що або треба іти в процес і робити видатки в безконечність або треба заплатити жадані суми тим двом панам і в додатку ще публично назвати себе винними у своїй ґазеті, хотяй звісно, що жаден з головних урядників, кромі тодішньої редакції (1916-17), не мав нічого спільного з тими панами.

В той спосіб, знайшовшись, як той казав „под стенкой", піднісши „рукі вверх" та зміривщи добре, які кошти ще може понести Орґанізація, ідучи дальше в те болото, головний уряд вибрав сю другу дорогу, ради спокою і відчеплення біди з карку і покінчив процес угодою.

Головний уряд не носився з тим по ґазеті, не адвертайзмував сього публично, бо вважав, що того рода справи є виключно справами внутрішніми Орґанізації, а на справоздання і звіти з таких справ є річні засідання і конвенції.

Таксамо малася справа з процесом п. Ганяка. Лише процес з о. Залітачем не вдалося в той спосіб полагодити, бо о. Залітач наважився свою справу покінчити таки в суді. Сей процес є тепер в суді апеляційнім. Відшкодовання, які треба було заплатити переведено через адміністрацію орґану і се цілком сталося правильно; орґан завинив і на нього вложено обовязок вирівнати сі зобовязання супроти каси орґанізації.

А всякі видатки, сполучені з тими процесами як поїздки, адвокати, свідки, були конечностю і на се не було ні ліку ні виходу.

В У. Н. Комітеті наша орґанізація не мала ніколи своїх репрезентантів, а особи, які були в його уряді і рівночасно були урядниками нашої орґанізації, були там яко представники Українців із стейту Ню Джерзи, яких вибрано на Зїзді яко таких, а не яко урядників чи репрезентантів орґанізації. Чи ті особи мали щонебудь спільного з грошевою господаркою У. Н. Комітету, то се треба наперед доказати тим урядникам, а відтак лаяти.

Головний Уряд У. Н. Союза не купив друкарні від У. Н. Комітету, щоб його ратувати, а купив по сим причинам. Послідня Головна Конвенція У. Н. С. створила новий уряд, Редакційний Комітет, якому між іншим поручено занятись видавництвами. Коли ся справа прийшла на чергу і Редакційний Комітет домагався спромоги виконати сю ухвалу, менаджер „Свободи" заявив, що в друкарні яка тепер є, се неможливе, бо дневник забере всі машини і про якінебудь окремі видавництва не може бути й бесіди. Тоді якраз У. Н. Комітет продавав свою друкарню і за одобреннем знавців друкарських ухвалено купити сю друкарню та заплачено за неї не $5,000, а $3,600. В сім кулні самий лише 1 лайнотайп і 1 преса, представляють вартість $4,500, поминаючи мотори, джабери, столи і всі другі друкарські прилади, які теж представляють якусь вартість.

Жадних заходів не робила наша Орґанізація ані її уряд в справі позички на дім У. Н. Комітету, а противно, У. Н. Комітет вніс просьбу до головного уряду о уділенне йому морґечу на дім в сумі $18.000. Головний уряд, як все робиться в таких випадках, вислав свого епрайзера і після його оцінки відповів У. Н. Комітетови, що позички в сумі $18.000 не може дати, хиба найбільше $14.000, а треба знати, що сама земля, де стоїть дім У. Н. К., була оцінена містом на $16.000, і якби й головний уряд був дав позичку на той дім, то не зробив би був жадного надужиття, а лише те, що робить і в других випадках, коли інвестує маєток орґанізації на проперти на перший морґеч.

У справі бондів головний уряд поводився минувшиною нашої Орґанізації.

Фактом є, що наша Орґанізація на протязі свого істновання ніколи не відмовлялась прийти в поміч змаганням українського народу за океаном чи тутки на еміґрації. І коли прийшов час боротьби на життє і смерть за українські справи, час боротьби за волю України, наша орґанізація не остала позаду, а сповнила свій народній обовязок. Се одобрив цілий головний уряд і я певний, з ним годиться загал членів. Я вірю і розумію, що інспіраторам пашквілю се не влад, та вони мусять знати, що на їхні аспірації в нашій Орґанізації нема місця, як довго наша Орґанізація користується і робить свою роботу під стягом Вуйка Сема.

Брехнею є, що уряд творить при Орґанізації теплі посади, а натомісць правдою є, що творяться такі посади, яких вимагають обставини і діловодство Орґанізації, або виконанне ухвал конвенції.

Брехнею є теж, що робітники нашої Орґанізації беруть не такі платні, які їм ухвалила чи то конвенція чи головний уряд, а правдою є, що всі беруть такі платні, які належаться їм після даних ухвал.

Отсе все, що я чув своїм обовязком сказати загалови членів з приводу нападу в глупих пашквілях і думаю, вони вироблять собі належну оцінку про згаданий пашквіль, як що він попадеться в їх руки.

С. Ядловський,
предсідатель У. Н. Союза.

ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ГОЛОДУЮЧИХ НА УКРАЇНУ

Одеська ґазета „Станок" повідомляє, що президія українського Центр. Вик. Комітету визнала неможливим і небажаним переселення голодуючих на Україну.

ПОСИЛКА ХАРЧІВ В РОСІЮ.

(Оповістка American Relief Administration).

Американська Допомогова Управа (American Relief Administration) одержала з Москви телеграфічне повідомлення, що поміж її представниками в Росії і Совітськими властями заключено умову, на основі котрої окремі люде в Росії можуть одержувати допомогу в харчах від своїх родичів і земляків в Америці і взагалі з поза Росії.

Поза границями Росії живе яких три міліони Росіян та людий родом з Росії, з того числа яких два міліони в Америці, і певна річ, що богато їх хотілоб допомогти своїм родинам і знакомим в Росії. На основі згаданої умови Американська Допомогова Управа виготовила плян тої допомоги, так щоб з неї була ще й користь для голодуючих дітей в Росії. Плян той що вже в найблищих днях увійде в життя, такий:

1. Кождий може передати якусь грошеву суму, найменше 10 долярів, або й більше — 20, 30, 40, 50, і т. д. (та все лише скільки раз по десять, а не инші суми, як дванайцять пятнайцять, двайцять, двайцятьпять і т. д.) на допомогу якійсь людині або групі людей в Росії. Гроші пересилати лише почтою, моніордером, цертіфікованим чеком або дребтом виписаним на American Relief Administration в Ню Йорку або Лондоні. Рівночасно треба подати повне імя і адрес людини, в Росії, для котрої допомога призначена.

2. Ті гроші будуть переслані до головної кватири Американської Допомогової Управи в Москві, а московський офіс доручить своїм маґазинам в Росії достарчити людині, для якої допомога призначена, відповідну скількість харчів.

3. Колиб тої людини не можна було найти на протязі 90 днів, Американська Допомогова Управа зверне гроші посилаючому.

4. Американська Допомогова Адміністрація має в своїх російських маґазинах слідуючі харчі: муку, солонину, товщі, чай, молоко, крупи, цукор, какао, риж, горох і фасолю. Харчів буде куплено за повну суму грошей, яку хто прислав, одначе людина, для котрої допомога призначена, дістане лиш три четвертих части тих харчів; одна четвертина буде передана для голодаючих дітей взагалі.

5. Американська Допомогова Управа має поки-що свої харчові маґазини в Петроградї, Москві, Самарі, Симбірску і Саратові. Харчові доручення (дрефти) приймається і до инших частин Росії, та вони можуть бути виконані тоді, як склади будуть влаштовані в инших містах, між иншим в Київі і в Одесі.

ПОДАТОК НА ЗАЙВІ ПОМЕШКАННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецький парлямент ухвалив новий закон, силою якого оподатковується всі зайві помешкання. Кожда особа має право мати тільки одну кімнату. На всі прочі кімнати наложено високий податок.

МАТЕРИНСЬКИЙ БІЛЬ.

— Що дієте кумо, чи дужі? — звиталася Олена з Палагною входячи в сіни.

— Нічо, кумко — відповіла Палагна, випростовуючись від цібра зі шматтям.

— А вам не студінь жмакати в сінех, чому не в хаті? — запитала кума.

— Студінь, кумко, та що маю робити. Не можу дудніти в хаті, боківка мені слаба, та гірше її від того голова болить.

— То таки слаба ваша Марійка? — здивувалася Олена.

— Така слаба, що Господи. Тай так разом імило найся преч каже. Адіт, в неділю пішла до церкви тай нічо. Але прийшла з церкви тай зараз таки розплелася, бо каже щось її голова болить. А я собі думаю, чи не за туго заплетена, тай байбардзо (байдуже). В понеділок пішла я до Ґната порати хату на весілля, а її лишила з дитинов. Приходжу і вечір а цес (чоловік) до мене. Ти чужими роботами клопочешся а свої діти лишаєш. Ади дівка слаба, що і ватру не годна накласти. Та щож, кажу, я радаби заробити, поки кличуть. Тай таки борше засвітила каганець, кладу на комин та дивлюся на Маріку. А вона сидить на печи, біла як у світі папір, повід очи чорно, а самі очи такі як скло.

— Ти дуже слаба, Марічко? — питаю я.

— Та ні, мамко, лише голова дуже болить.

— Не лягайже, Марічко, на печи бо дужче буде голова боліти. Лягай на постели, я тобі файно постелю.

Постелила я верету тай стару кожушину вкрила її, — думаю, вігріється, буде лекше. А вона в ночи будже мене: „Пускайте, мамко, на піч, бо мене така дріжджа взела, що я не можу загрітися".

Я до неї, а вона горяча як у світі грань, тай однако дріжит ніби змерзла.

— Але чей горить ще Марійка?

— Говорить мамо, говорить, та що мені з тої бесіди. Мені лиш гірше лячно від неї. В днину то ще трохи розуміє але в ночи то такої всякої баламонить, най ся преч каже. Відай не подужіє вже моя Марійка — заплакала Палагна, журливо хитаючи в боки головою.

— Не плачте, кумо, пробує потішати Олена. Горячка так має до себе, що дуже разом ловить, тай разом лекшіє. А до їмости ви ходили?

— Та де не ходила, була аж два рази. Давали якогось ліку огік (ніби) олива, та ліку вам не хотіла ані руш пити. А від сночи то вже таки нічо не хоче. Тай не жиль мені, кумо, було би, аби хоть набулася коло мене. А то бідила по службах. Кажу вам, кілько піду в комору тай подивлюся на ту лудину (одежина, убір) що заслужила, то аж мене туск якийсь береся.

Палагна відчинила двері і пустила куму передом. В хаті було темнаво. На постели лежала недужа. Нагадувала зірвану зівялу квітку. Лиш чорні чі блищали якимось, незвичайним блеском.

— Ци пізнаєш мене, Марічко? — запитала Олена, приступивши о постелі.

Недужа кивнула голово і примкнула очи.

З під примкнених вій покотилося кілька слів. Їй жалко стало від споминів того часу, коли вона ще була здорова і дила що неділі до нанашки в гості. Вона ще дужче примкнула очи, щоби не заплакати.

— Господи! як ця слабість змагає — звернулася Олена до куми. Нині христінин дужий, а завтра і рушитися не годен.

Та молодому таки лекше перебути слабість, бо то живке (гнучкий) тай не зжурене. Рахувати так як молода гілка, що хоть і гни її то вона не зломиться. А старий то так як сухий форост, що і не торкни тай вже зломив.

— Сідайте, кумо, — Палагна продмухала лаву.

— Дякую вам красно, най сідає все добре, а я піду, бо ще маю десь іти горі. Завтра знов навідаюся д'вам.

Палагна виправила куму тай вернула в хату. Вона на часинку трохи розговорилася, та по відході куми стало їй знов тяжко на серці. Вона позолила цмаття, позапрятувала в хаті і сіла під куделю.

Недужа Марійка спала, дишучи швидко, а іноді тяжко стогнала крізь сон. Тоді Палагна відкладала веретено, хрестилася і тихо шептала молитву. Цеж в неї найстраша—перша її поміч. Вона усі молодші вибавила, бо Палагні не було як з ними сидіти. Тай добре бавила, ані одно не каліка. А потім служила коло богачів за лудину, постаралася всякого убору, зачала уже дівочити. Тут перед очима Палагни мріяла вже картина Марійчиного весілля. В хаті й на дворі повно людей, музики грають, молодіж гуляє, а вона ходить поміж людей та спрошує що старші ґазди і ґаздині до стола. А Марійка сидить за столом між дружками така вбрана як косичка, що аж другі завидують...

Тяжкий стогін недужої перервав Палагнині думки. Вона встала і пішла до постелі.

— Ци не хочеш водиці, Марічко?

Недужа дивилася блудними очима на маму і нічого не відповіла, хоч спалені горячкою уста корчево ворушилися. Діти на печи збилися в сам куток і перелякано дивилися на недужу. Нераз недужа зірвалася з постелі, ніби хотіла втікати; мама придержувала, вговорюючи. А потім хора, мов підтята схилилася на мамині руки тай зомліла. Палагні здавалося, що Марійка вмирає.

Їй підступили сльози до горла і почала душити. Вона схилилася на конець стола і гірко заголосила. Діти і собі зачали плакати.

В хату увійшов Максим. Він ще з надвору почув голосіння жінки, і думав, що вже Марійка умерла. Тихонько відчинив двері і увійшов в хату. Перший погляд його упав на постіль, і він зараз переконався, що ні.

— Ти чого голосиш? Ади, не даєш дитині спати — сказав, побачивши що Марійка безсило рушила рукою. Ви жінки не знаєте нічо ліпше лиш плакати.

— Марійка обмирала, — боязко прошептав хлопчина батькови.

Палагна підвелася від стола і утирала сльози. Далі вона важко зітхнувши, мовчки пішла до печі і витягала відти горнець зі стравою. Знала, що чоловік голоден, бо пішов до ліса натще. В хаті стало тихо, лиш чути було сербане страви з ложок і час від часу тяжкий стогін недужої.

— Мамко! — тихо закликала недужа.

Палагна кинулася до постелі.

— Що синку? — тремтючим голосом запитала доньку.

— Кличте зараз тету най поможе віпорати хату, бо я хочу спорядкуватися.

— Нині, синку, свято, не мож порати в хаті. Але в суботу прийде тета віпораємо, а в неділю спорядкуєшся.

— Ой я неділі не дійду! Я маю в суботу вмирати, як буде сонечко засвічувати.

— Що ти, синку, говориш. Ти не вмреш, подужієш, тобі вже нині лекше.

— Ой не лекше, мамко, ні, я знаю що вмру.

— Та по чім ти синку це знаєш — питала вона доньку заломаним голосом.

— Адіт, вчера тета Анна приходила під вікно тай кликала мене.

Марійка, зможена довгою розмовою, важко дихала, а худі руки безсильно лежали на грубій вереті.

Палагна стояла над нею похилена як плакуча береза. Сльози душили її, та вона хотіла здержатися.

— Внесіть мені, мамко, лудину, най ся ще раз подивлю на свій убір...

Палагна пішла в комору. Винесла відти усе тай склада обережно на стіл — червоні запаски, білі сорочки, киптар, сердак, чоботи тай цвітисті хустки.

Марійка повернула голову на хату і смутно дивилася на яркі краски свого убору.

— Лиш ми банно (жалко) щом ся в тім не находила...

— Не дайте, мамко, щоби моя фустка пропала в богачки — най подасть, я гірко за ню робила. Я ту лишсю Анні. А цю червону покладите на мене, а чорна має бути вам, щобисте мене згадували в'одно (все, кождий раз), як мети завивати.

— Не рви мені синку серце... Палагна товкла головою до стола.

В хату вкрадався сумерек пізноосіного вечера. Сутінки лягли вже кутами і чаїлися попід лаву, стіл та постіль. А смуток нечуйно пролітав хату і маяв чорними хмарами.

Марійка задрімала, а Палагна клекла говорити „Отче наш"...

* * *

В суботу Марійці погіршало. Вже в ночи нічого не говорила лиш стогнала. Палагна не відступала від постелі. Тета порала хату.

В ночи Марійка отворила очи і блудно подивилася на маму. А разом наче якийсь спомин прошиб думки і вона тихо прошептала:

— Знов тета Анна кличе мене, прощейте мене, мамко.

— Най Біг простить — на силу промовила Палагна.

І другий раз... І третий раз... Палагна вже не могла говорити лиш кивала головою. Марійка знов попала в непамять.

Воскова свічка блимала і хиталася. Максим тримав її в своїх руках коло рук доньки.

Марійка конала. — Палагна клячіла коло постелі і давила в собі плач, щоби не завертати душ. Перелякані діти тулилися одно до одного на печі.

* *

Палагна плачучи приносила з комори доньки убір, а куми Олена і Марія наряджували Марійку. За кождим разом увійшовши в хату вона припадала до доськи. Куми розговорювали, потішали...

Та вже найгірше голосила, коли почула перед хатою сумні звуки трембіти.

— Отом-ся веселих музик дочекала, отом собі кнегиню нарядила — приговорювала і товкла головою до стола.

— Кумо, а вкрівлю на груди маєте? — запитала Олена, торкаючи куму в плечі.

Це перепинило плач Палагни. Вона випростувалася, утерла сльози і зтурбовано глянула на куму.

— Не маю кумко такої делікатної, лиш зрібне полотно, тай то не добілене. „Марічко, донько, в який ти час відібралася, що я не маю тебе чим вкрити? — заголосила знов хилючися на стіл.

Обі куми і собі плакали. Вони добре розуміли жаль Палагни, бо у кождої мами мнекне серце, тай дуже болить за дитиною.

— Можебисте пішли до їмости запросити, я знаю що в них є тонке полотно — порадила Марія.

— Підіт кумо, підіт, вони же безпечно дадуть, а не забудьте запаску — додала Олена, бачучи що Палагна вгортається в сардак.

Палагна приперезала запаску, згорнула розбите волося під хустку і вийшла на двір. Різкий холод обвіяв її сплакане лице і неначе заморозив сльози. Вона чула, що в її душі щось немов зкамяніло і що вже більше не годна плакати. І здавалось їй, що то не в неї донька померла, що то не вона плакала тепер коло її тіла. Її власне горе здавалось їй чужим.

Прийшовши до їмості, усіла в кухни на лаві і розказувала про смерть доньки. Їмость з донькою слухали її оповідання й обі плакали. А Палагна добирала слів, щоби якнайліпше розказати свій біль. Їй хотілось розжалобити себе, бо дивно і ніяково було, що чужі плачуть а вона, рідна мама, ні. Переповідала усе, що пережила, вишукавала найприкріщі години і однаково не могла викликати сліз. Думка про це, що можуть погадати, що їй не жаль доньки, мучила її. Вона викликувала в своїй уяві сумну картину своеї хати з мерцем на лаві, нагадувала сбоі страшну хвилину смерти Марійки і тужливі звуки трембіти, та нічого не зворушувало її. Усе те здавалося якимось чужим, далеким, давно пережитим, хоть звиток полотна під пахою виразно нагадував їй, на що воно призначене. Пригадала собі, що їй треба квапитися, бо дома ждуть, і хотіла вже йти.

— Заждіть ще хвильку, щось вам донька хоче дати — сказала їмость.

З покою вийшла молода пані і подаючи Палагні китицю чудових свіжих квіток, сказала:

— Покладіть їх коло Марійки, вона так любила косичитися (квітчатися) ними.

Тут нераз в уяві Палагни майнули спомини, погідних святочних ранків, коли її Марійка вбігала з китицею квіток в хату, і сідаючи коло стола перед маленьким зеркальцем, втішно показувала, як квітки дістала від пані і куди котрими має її мама вікосичити. І в сюж хвилину Палагна похилилася на стіл над квітками і тяжко, — розпучливо заридала...

(„Батьківщина".)

Томич.

ДОПИСИ

(Дописи проситься писати лише на одній стороні паперу і по можности читким письмом. Писати треба пером, а не олівцем. Коли в дописи наводите які імена, то напишіть їх виразно і правильно, щоби не було непотрібного баламутства. Між поодинокими стрічками лишайте доволі місця, щоби можна було вигідно невідповідні слова або лиху стилізацію справити і до друку приладити. Пишіть завсіди щиру правду і не обдурюйте своеї редакції та читачів своеї часописи, бо се приносить народови шкоду, а не пожиток. Правдиве імя і назвиско кождого дописувателя (а також його докладна адреса) мусять бути редакції знані, бо безименних дописий не береться під розвагу. Хто не підписує своеї дописи своїм правдивим іменем, то на його жаданне редакція задержує його правдиве імя в тайні і ніколи та нікому сього не зраджує. Як хто не має довіря до своеї редакції, то нехай не висилає до неї ніяких письм. Коли ми віримо своїм дописувателям, то маємо право жадати, щоб і вони нам вірили).

—o—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Збори в справі української державної позички.

Дня 10. вересня б. р., о годині 8.30 вечером, в церковній гали при ул. Оклей і Райс відбулися збори цілої української шікаґовської громади в справі Позички Національної Оборони Галичини. Всіх учасників було понад 500. На збори прибув також з Вашінґтону др. Лука Мишуга.

Збори отворив місцевий парох о. шамбелян К. Курило короткою промовою, в якій сказав, що його зовсім не дивує, що деякі вороги українського народу, а в першій мірі Ляхи, уживають всяких способів, аби шкодити українській справі, а спеціяльно Позичці Національної Оборони Галичини; але дивує його дуже, що деякі Українці, отуманені комуністично-жидівською пропаґандою, виступають проти сеї позички. Дальше сказав, що він сильно вірить і має надію, що шікаґовські Українці доложать усіх старань до успішного переведення позички Національної Оборони Галичини в ціли визволення з ляцької неволі тої частини Соборної України, котра найбільше перетерпіла і доси ще остається у ляцькім ярмі.

Потім забрав голос др. Л. Мишуга, член української галицької дипльоматичної місії у Вашінґтоні, і виголосив довшу промову. Др. Л. Мишуга зясував коротко і ядерно цілу історію України, а головно Галичини. Згадав про світлі часи Галича, коли то цілий тодішний цивілізований світ звертав свої очи на Галичину і слав туди своїх послів. Відтак, коли український нарід Галичини утратив свою державність і попав у залежність від шляхотської Річи Посполитої, Польщі, то почин до витворення козаччини дала якраз Галичина. Козацькі полки цілі століття обороняли перед дикими ордами Азіятів не лиш українські землі, але також цілу Европу. Український нарід Східної Галичини терпів під ляцьким панованнєм страшну неволю. Самоволя польської шляхти дійшла була до того, що навіть церкви виарендовувано Жидам. І як довго український нарід Східної Галичини істнувати-ме, так відай ніколи не забуде тої неволі, співаючи гагілки „Їде, їде, Зельман!" Колиж відтак, в наслідок ненастанних воен козацьких, польська Річ Посполита впала, то Східна Галичина і Буковина дісталася під панованнє Австрії. Під Австрією галицькі Українці мали ту полекшу, що зникла самоволя шляхти і запанувало рівне право для всіх, котре давало запоруку до орґанізації і науки. Українці галицькі від першої хвилі оголошення Австрією конституції серед страшних обставин використали той час для національного освідомлення й економічного визволення. Колиж вибухла світова війна і Австрія в сій війні розпалась, то всі поневолені Австрією народи, ідучи за шумним кличем Вілсонівським, виступили з оружем в руці для оборони своеї независимости. Зі всіх сих народів галицькі Українці знайшлися в найнекориснійшім положенню. Війска ніякого не було; зі всіх сторін окружені ворожими державами; населеннє цілої Східної Галичини збідоване і винищене довголітною війною. Треба було отже в першій мірі як найшвидше зорганізувати свою армію. І так зі Січових Стрільців утворено першу армію Західної України. І коли би ся армія була мала подостатком амуніції, то ніяка сила в світі не була би всилі виперти з Галичини наших завзятих героїв. Армія українська, хотяй уступила з Галичини, то не була побіджена; вона уступила лише з браку амуніції. Кождому чей буде ясне і зрозуміле, що правительство Західної України під проводом д-ра Петрушевича мусіло уступити з Галичини, щоб не попасти в руки ляцьких катів, і тому перенесло свій осідок на чужину та опинилось у Відни. І се правительство веде дальше дипльоматичну боротьбу о визволенне Галичини. Засоби, які воно доси посідало, вичерпалися і тому се правительство приневолене звернутися до Вас, американських Українців, о поперте Позички Національної Оборони Галичини.

По промові д-ра Мишуги забрав голос п. Стефан Мусійчук. Він в короткій промові висказав, що кождий Українець тут в Америці, котрий купує бонд Позички Національної Оборони Галичини, ділає тесаме, як би сі гроші вкладав до щадниці.

По нім забрав слово п. Стефан Стефанків. Він сказав, що в Шікаґо і в околици не повинно бути ані одного Українця, котрий не закупив би бонда що найменьше за 5 долярів. У дальшій промові говорив про українських комуністів. Він сам, каже бесідник, був колись комуністичних поглядів, але через студіоване сеї справи набрав переконання, що комунізм, який хотять завести Ленін і Троцький, є руїною і загладою Україні. І коли хто з американських Українців ще доси придержується комуністичних засад і виступає проти Позички Національної Оборони Галичини, сей мусить бути дуже ограничений у своїх поняттях.

На сім скінчилися збори і присутні зачали складати гроші на закупно бондів.

Михайло Солтис.

(**Від Редакції:** Повисшу допись ми одержали щойно минулого понедїлка (24. с. м.). Пан М. Солтис пише, що дня 22. вересня б. р. він вислав до нас сей звіт і ще два инші звіти зі зборів, які відбулися на Савт Сайд і Ірі в Шікаґо, але ми тих звітів не дістали. Пишемо се тому, щоби українська громада в Шікаґо не думала, що ми викидаємо її дописи до коша).

—o—

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Звіт з українського всенародного віча.

Дня 27. вересня б. р. відбулося тут в гали української греко-православної церкви всеукраїнське народне віче, на котрім референтом був о. др. М. Копачук. Новопобудована галя була наповнена слухачами, котрі прийшли почути слів очевидця, що недавно прибув зі старого краю.

Віче отворив о. Л. Кушнір. Він коротко та щиро привитав зібраних і вкоротці пояснив ціль віча. Відтак візвав присутних, аби вибрали уряд до перепровадження віча.

Предсідателював тов. Ілько Махиброда, а секретарювали В. Тарас і Ст. Кудрик. Коли президія заняла свої місця, тов. Махиброда подякував за вибір, пояснив, як треба заховуватися на вічу і удїлив голосу о. М. Копачукови.

Вп. референт почав свою промову від світової війни, відтак розказав за російську революцію і за розвал австрійської держави. Коли Українці піднялись і заняли цілу Східну Галичину та створили своє правительство під проводом Е. Петрушевича і проголосили Західну Українську Народну Републику, тоді то всі галицькі і буковинські Українці були панами в своїй хаті. Дальше сказав, що Галицька Република простояла через 9 місяців і по нинішний день булаб істнувала, як би не ворог, то є Польща. Польща післала свою армію, котру аліянти добре виеквіпували, під проводом Галера, щоби вона заняла Східну Галичину. Та хоч як сильною була та польська армія, то наші війска були би її вигнали зі своеї землі, як би вони були мали подостатком збруї й амуніції. Хоч наша армія була змушена пійти за Збруч, а ворог заняв наш край, то ми не маємо падати духом, а тільки дальше боротись і здобувати собі волю, то є волю Руси-Україні (оплески). Бесідник вказав на ті способи, які і без оружа можуть вивести поневолений нарід на свободу. Одним з тих способів є так звана дипльоматія, при помочі якої ріжні народи здобувають собі самостійність. Чомуж і ми, Українці, не мали би сего робити? Таж ми є 40-міліоновий нарід і маємо повне право бути самостійними і свобідними людьми. Але до того треба праці і єдности всього українського народу (оплески). Під конець своеї довгої промови згадав, які то знущання і муки переносить наш нарід від польської шляхти та її посіпаків, а відтак візвав нарід до купування бондів Галицької Держави.

По сім слідували дискусії, а по дискусіях присутні ухвалили вибрати комітет до збирання позички. Відтак слідували добровільні жертви, котрих зложено повисше 40 долярів. Комітет має бути вибраний в неділю (2. жовтня) по Службі Божій в гали укр. греко-прав. церкви.

Опісля забрав голос Дмитро Прухніцький, котрий висказав жаль за своїм народом і візвав присутних, аби вони не тілько купували бонди Галицької Держави, але щоб ще складали гроші на амуніцію, на кулі, кріси і гармати, і подібно, як се роблять Ірляндці, боротися за свою свободу, за своє істнованнє, за самостійність України.

Відтак предсідатель замкнув віче, а гості у веселім настрою розійшлися домів.

В. Тарас і Ст. Кудрик,
секр. віча.

—o—

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Віче в справі закупна українських бондів.

Заходом урядників тов. „Згода", від. 62 У. Н. Союза, відбулося в нас 28. серпня б. р. в Українськім Домі віче в справі позички на визволенне і закріпленне Галицької Держави. Точно о годині 7-мій вечером предсідатель тов-а, п. Кропивницький, отворив се віче, пояснюючи зібраним, длячого і на що його скликано. На секретаря віча вибрано п. Бліхара, секретаря тов. „Згода", а предсідателював за згодою зібраних п. Кропивницький. Він подякував за довіре і покликав на референта п. Василя Волчанського Калиняка.

Волчанський в своїй 2-годинній промові зясував усі змагання нашого народу до самостійности і розказав, як то в сій світовій війні наші Січові Стрільці билися за самостійність України. Хотяй недоля гонила їх з табору до табору по Великій Україні, то вони все гордо тримали вгору самостійний стяг України. Наші вояки-соколи доказували нераз чудес хоробрости і витривалости, а се вказує, що наш нарід хоче і варта своеї независимости. І сю независимість він мусить осягнути, хочби се коштувало незнати які жертви в майні і крови. Хочби Найвисша Рада не вирішила тепер сеї справи в нашу користь, то ми тим не зразимося, бо виборемо собі свою долю і волю самі, своїми власними руками. Але на таку боротьбу треба фондів, бо без гроший ніхто держави не збудував. От і наші вороги Поляки: вони міліони зложили на свою дрантиву Польщу, котра з лінивства і розбишацтва смердить на цілу Европу. Хто з Українців відчуває неволю нашого народу в Галичині під польською окупацією; хто відчуває ті вибрики польської голоти на своїх батьках, матерях, братах, сестрах і дітях; хто хоче вкоротити страшні терпіння наших рідних — той повинен купити бонд Галицької Держави. Хто хоче бути подібний до тих наших козаків, котрі по чужих краях своє життє коротають, вижидаючи слушного часу на відплату ворогови, той повинен купити Бонд Свободи. Всяка поміч, хочби і найменьша, улекшує неволю наших братів в ляцькім ярмі.

Тов. Волчанський заявив, що сам бере бонд на 50 долярів. Тут почали зголошуватися другі на такі і меньші суми. Уряд тов. „Згода" обіцяв купити з товариської каси бонд на 50 долярів.

Комітет (М. Вавришко, С. Староста і Ю. Бліхар) зібрав доси $128, а дальша збірка продовжується.

Ухвалено вислати до Женеви каблеграму, котра коштувала $18.90. Ті гроші присутні скинули на гали, хто що міг. Зміст сеї каблеграми такий:

Ми, американські Українці галицького походження, зібрані на масовім вічу дня 28. серпня 1921 у Вест Філядельфії, Па., протестуємо проти брутальної польської окупації нашої землі і кличемо в імя справедливости усунути сю варварську польську армію та привернути Галичину під управу правительства Петрушевича, за котре ми всі готові пролляти останню каплю нашої крови.

Сю каблеграму підписали предс. Кропивницький і секр. Бліхар.

Юрко Бліхар, секр. віча.

(**Від Редакції:** Сю допись ми одержали щойно в понеділок пополудни, 24. жовтня б. р.).

ЛІНІЯ КУНАРДА ОТВОРИЛА СВОЇ БЮРА В КОВНІ.

Лінія Кунарда оповіщує отвореннє нею нових бюр філіяльних в Ковні на Литві, які будуть носити фірму: The Lithuanian American Shipping Company, Laisves Aleja, 31, Kovno.

В тих бюрах будеться принимати і полагоджувати головно справи пасажирські і шифкартові для Литвинів і Українців.

Для виїзджаючих пасажирів з тих країв Лінія Кунарда поробила всякі зарядження для запевнення приміщень підчас постою еміґрантів перед відїздом кораблів як і для забезпечення їх доїзду до пристану з місць де вони живуть. Ся компанія побудовала великий мешкальний будинок в якім буде приміщенне на 750 осіб, де пасажири дістануть мешканне і харч. Лікарі компанічні будуть доглядати виїзджаючих еміґрантів до часу самого відїзду до Злучених Держав і Канади.

Особлившою вигодою є те, що в Ковні находиться Американський Консуль, котрий буде полагоджувати пашпортові аплікації для виїзджаючих еміґрантів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОВІДОМЛЕННЄ ДЛЯ ЮТИКИ І РОМ, Н. Й.

Позаяк наш священик о. Склепкович тяжко хорий, тому не було в послідню неділю відправи в жадній церкві. В слідуючу неділю (30. октобра) буде Служба Божа в Ютиці о 8-ій а в Ром о 11-ій годині рано. Решта як звичайно. 49-50

КОМІТЕТ ЦЕРКОВНИЙ.